

Forskrifter for kulturskolevirksomheten.

Musikk- og kulturskolene er lovfestet i Norge. Ut over lovteksten finnes det ikke noe klart regelverk eller forskrift. Her foreligger et utkast til forskrifter for kulturskolevirksomhet i Norge. Dette dokumentet inneholder:

- A. Forskrift
- B. Bakgrunn og mer utfyllende informasjon
- C. Oversikt over forslagsstillerne

A. Forskrift for kulturskolevirksomheten

Dette er en forskrift for “Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)”, § 13-6. **Musikk- og kulturskoletilbod:**

Alle kommunar skal aleine eller i samarbeid med andre kommunar ha eit musikk- og kulturskoletilbod til barn og unge, organisert i tilknyting til skoleverket og kulturlivet elles.

1. Kulturskolens formål, innhold og utforming

Kulturskolens formål er å gi et undervisningstilbud i kunst- og kulturfag til alle barn og unge, uavhengig av bosted og økonomi.

Kulturskolen skal videreutvikles som lokalt ressurscenter for barnehage, grunnskole, videregående opplæring og det frivillige kulturliv.

Tilbudet er frivillig, som et supplement til den obligatoriske grunnskolen.

Kjernefag er dans, teater, musikk og visuelle fag, men det kan også gis undervisning i andre relaterte fag, som f.eks. skapende skriving, nysirkus og kulturminnevern. Det er en forutsetning at skolen gir tilbud i minimum to av kjernefagene.

Skolen må gi tilbud om individuell opplæring innenfor en tidsressurs som sikrer et kvalitativt godt faglig tilbud. Det må også settes av tidsressurs for samspill, gruppeundervisning og tverrfaglige prosjekter i kulturskolen og i samarbeid med det frivillige kulturliv.

Kulturskolen må, når dette ønskes, kunne administrere ordningen med utlønning av dirigenter og instruktører i kor, -korps og -orkestre i det frivillige musikkliv, og om mulig helt eller delvis dekke disse kostnadene.

2. Kommunens ansvar

a. Kulturskolens omfang

Kommunen har ansvar for etablering og drift av kulturskolen. Utbyggingsmønster og driftsformer skal tilpasses lokale forhold og behov.

Hovedvirksomheten må følge skoleåret, men skolen kan i tillegg tilby kurs over kortere perioder

b. Skolepenger

Skolepengenivået må holdes så lavt at ingen søkere faller utenom pga økonomiske årsaker. Kulturskolen må ha søsken- og plassmoderasjon, og en friplassordning for familier med svak økonomi.

c. Opptak av elever

Det skal ved opptak av søkere så langt råd tas hensyn til barnas ønsker og behov, og en likebehandling i opptaksprosessen. Kommunen har et særlig ansvar for barn med funksjonshemninger, og barn fra minoritetsgrupper.

Dersom søkere til kulturskolen må vente i mer enn ett år for å få et tilbud skal kommunen utarbeide en plan for hvordan ventetiden skal reduseres.

Registrerte ønsker og behov bør også legges til grunn for utbyggingen av kulturskolens undervisningstilbud.

d. Lokaler

Lokalene må ta hensyn til fagets egenart. Der kulturskolen benytter grunnskolens lokaler må det legges til rette for samarbeid om dette. Kulturskolen må så langt det er mulig kunne tilby elevene undervisning innenfor rammen av deres normale skoledag, eller i umiddelbar tilknytning til denne. Kulturskolen må kunne benytte grunnskolens lokaler vederlagsfritt.

3. Foreldre/brukermedvirkning

For å sikre samarbeidet med barnas foreldre skal hver kulturskole ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg. Foreldrerådet består av alle foreldre til barn og unge i kulturskolen. Samarbeidsutvalget består av foreldre, representanter for brukergrupper/organisasjoner, skoleverket, de ansatte og skoleeier, ved politisk representanter oppnevnt av og fra kommunestyret.

4. Retningslinjer/serviceerklæringer

Enhver kulturskole skal ha retningslinjer og serviceerklæring. Disse skal gi opplysninger av betydning for foreldre, brukergrupper eller samarbeidende organisasjoner eller institusjoner.

Retningslinjer/serviceerklæringer skal inneholde bestemmelser om:

- a) eierforhold
- b) formål
- c) opptakskriterier
- d) opptaksperiode og frister, herunder forutsatt optimal tid på venteliste
- e) pris og hvem som fastsetter nivået på skolepengene
- f) Undervisningstilbudets innretning – fagtilbud og målgrupper

5. Personalet

a. Kompetansekrav

i. Kulturskolens faglige ledelse

Hver kulturskole skal ha en rektor/faglig kvalifisert leder som har ansvaret for den faglige og organisatoriske virksomheten i kulturskolen. Rektor/faglig leder skal ha kunstfaglig høyskoleutdanning i ett eller flere av kulturskolens kjernefag.

Kommunen kan i særlige tilfeller gi midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet. Det kan knyttes vilkår til dispensasjonen. Departementet gir utfyllende forskrifter.

ii. Faglig bemanning

Det faglige pedagogiske personalet skal som hovedregel ha relevant faglig høyskoleutdanning. Kommunen kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra kravet dersom arbeidstakeren kan vise til en betydelig realfaglig kompetanse.

b. Utlysning av stillinger

Skoleeier må ikke i utlysningen etter nye arbeidstakere eller på annen måte kreve at søkere skal gi opplysninger om hvordan de stiller seg til politiske, religiøse eller kulturelle spørsmål, eller om de er medlemmer av lønnstakerorganisasjoner. Eier må heller ikke innhente slike opplysninger på annen måte.

c. Politiattest

Den som skal arbeide i kulturskole skal legge frem tilfredsstillende politiattest. Med tilfredsstillende attest skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep mot barn.

Personer som er dømt for seksuelle overgrep mot barn er utelukket fra arbeid i kulturskolen. Kommunen kan kreve politiattest etter første ledd også for andre personer som regelmessig oppholder seg i kulturskolen. Departementet gir utfyllende forskrifter til dette punktet.

d. Øvingsopplæring

Skoleeier plikter å stille kulturskolen til disposisjon for øvingsopplæring for studenter som tar utdanning som kulturskolelærer. Kulturskolens fagpersonale plikter å veilede studenter i slik opplæring.

e. Tilsyn

Departementet ved fylkesmannen fører det lokale tilsyn med kulturskolen etter disse bestemmelser.

B. Bakgrunn og mer utfyllende informasjon

Den kommunale musikk- og kulturskolen, tidligere musikkskolen, har en vel 30-årig historie i Norge. Opprettelsen hadde utgangspunkt i den lokale musikkinteressen og et stort kommunalt engasjement. Musikkskolens formål var å gi et undervisningstilbud i musikk til alle barn og unge, uavhengig av bosted og økonomi, som et frivillig tilbud utenom den obligatoriske skolen. I dag er skolene på god vei til å bli kommunale ressursentra med viktige oppgaver både inn mot grunnskolen og kulturlivet for øvrig.

Musikk- og kulturskolen ble i 1997 lovfestet som et kommunalt ansvar, med frihet til lokalt å bestemme omfang og innhold. Vi ser at det har ført til store ulikheter i kvaliteten på tilbudet. Selv om mange skoler har utviklet seg godt, ser vi at mange kommuner sliter med å gi skolene gode og helt nødvendige rammevilkår. Det dreier seg om alt fra skolens faglige innhold til styringsstruktur og praktisering av regelverk. Mye av dette skyldes mangel på kompetanse om skoleslaget i kommunen. Slik vi ser det er det åpenbart et behov for å ha en forskrift for å sikre tilbudet for elevene gjennom klarere instruks på en del områder.

Slik loven er utformet sier den ingenting om omfang eller innhold. Det er opp til den enkelte kommune å selv vurdere hvilke tilbud man skal ha ut fra lokale muligheter og etterspørsel. Da loven kom endret den samtidig skoleslagets navn fra musikkskole til musikk- og kulturskole. Fortsatt er det en del skoler som ikke har utviklet innholdet i tråd med denne endringen. Vi ser derfor et sterkt behov for at man legger inn et minimumskrav til innhold i forskriftene, for eksempel med krav om at det minst tilbys to ulike kunstfaglige uttrykk. Selv om ventelisten i dag er lengst til musikkundervisning, er det ingen grunn til å tro at ikke behovet for å uttrykke seg gjennom andre kunstuttrykk er tilsvarende stort dersom det var anledning og mulighet for det.

I St. meld 40 (1992 – 1993) ”Vi smaa en Alen lange” sluttet Stortingets flertall seg til en målsetting om at musikkskoleelever skulle utgjøre minst 30 % av grunnskoleelever. Dette målet er langt fra nådd, og det til tross for at det er kommet også andre kulturuttrykk inn i kulturskolen. I skoleåret 2007-2008 hadde 15 % av landets grunnskoleelever en plass i kulturskolen. Statistikken viser videre at det er nær 30 000 barn på venteliste. En ventetid på flere år er vanlig. Vi finner denne kapasitetssvikten svært bekymringsfullt. Det er i seg selv et problem at skolene ikke kan ta inn alle som ønsker det og det er problematisk at et offentlig, åpent tilbud dermed virker diskriminerende slik ventelistene gjør i dag. For at lovparagrafen skal ha noen funksjon for brukerne, vil det være nødvendig med en forskrift som sier noe om hvor lenge man skal kunne stå på venteliste og hvilke rettigheter man har som søker.

En stor og viktig brukergruppe for musikk- og kulturskolene er de frivillige organisasjonene. Samarbeidsformene mellom de frivillige organisasjonene, lærerkreftene og musikk- og kulturskolene har utviklet seg til å ha mange forskjellige former, og dette vil være et område som også i fremtiden vil måtte være åpen for stadig fornyelse. Samarbeidet krever kompetanse, men er et viktig fellesanliggende som gir de utroligste synergieffekter. For å ivareta kompetanse og lokal tilhørighet, er det viktig at musikk- og kulturskolene gir foreldrene og brukergrupper medvirkning for å sikre samarbeidet. Kulturskolene er til for brukerne, og da skal brukerinnflytelsen være reell i alle organisasjonsformer.

Utviklingen av nivået på skolepengene er et annet område som gir grunn til bekymring. Da Stortinget innlemmet det øremerkede tilskuddet til kulturskolene i kommunenes

rammetilskudd, falt også taket på skolepengene bort. Dette har medført at over 50 % av skolene nesten umiddelbart fikk skolepengesatser som ligger langt over det Stortinget har ment var en rimelig pris for tilbudet. Prisøkninger på mer enn 50 % vitner om at man er i ferd med å tape målsettingen om at dette skal være et tilbud til alle barn og unge, uavhengig av økonomi.

I ”Soria Moria-erklæringen” har denne regjeringen forpliktet seg til å satse på kulturskolene:

”Kulturskole for alle barn som ønsker det
Vi ønsker en sterk satsing på kulturskolene. Det er i dag ikke nok plasser til alle som ønsker å gå i kulturskole. Mange steder i landet er det lange køer. Vi mener derfor at tilbudet skal bygges ut og at målet skal være at kulturskolene skal være for alle. Vi mener at alle barn i Norge som ønsker det, skal få tilbud om plass i kulturskolen med rimelig egenbetaling.”¹

Vi mener at for å oppfylle dette i alle landets kommuner må dette løftet i erklæringen følges opp av klare og forpliktende forskrifter.

Vi anbefaler derfor at det utarbeides forskrifter til loven og utkasttil hvilke elementer som bør være med følger her.

C. Oversikt over forslagsstillerne

Dette er et fellesinitiativ fra tre ulike parter som er nært involvert i de kommunale musikk- og kulturskolene:

- Norsk Kulturskoleråd, som er organisasjonen til alle de lokale kulturskolene
- Musikernes Fellesorganisasjon (MFO), som er fagforeningen for de ansatte
- Frivillige musikkorganisasjoner som organiserer store brukergrupper: Norsk Musikkråd (NMR), Norges Musikkorps Forbund (NMF), Norges Korforbund, Norske Symfoni-Orkestres Landsforbund (NASOL), De Unges Orkesterforbund (UNOF)

Vi som representerer store deler av det frivillige musikkliv i Norge er i vår daglige drift og fremtidige virke helt avhengig av kulturskolenes kvalitet og frembringelse av nye generasjoner med aktive kunstnere.

Vi fremhever særskilt viktigheten av å sette krav til kompetanse i kulturskolene, administrativt som pedagogisk. Særlig fremhever vi det siste, da pedagogiske ferdigheter er grunnleggende viktig for å motivere elevene, få dem til å trives og til å forbli i musikken.

Vi er derfor sterkt interessert i å støtte opp i de prosesser som bidrar til å bedre og sikre vårt rekrutteringsgrunnlag og våre aktiviteter i nært samarbeid med de kommunale musikk- og kulturskolene.

¹ Kulturloftets pkt 4.